

UKILAISTUMINEN
maahanmuuttotyön raportti
vuodelta 2024





Julkaisija
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut
Uudenkaupungin kaupunki

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Maahanmuuttotyön koordinaatio	6
2.1	Ohjaus & neuvonta, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelman laadinta	6
2.2	Kotoutumislain uudistus.....	7
2.3	Tilapäinen suojelu ja ukrainalaiset	8
3	Yhteistyöverkosto	9
3.1	Varsinais-Suomen hyvinvointialue (VARHA).....	9
3.2	Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY).....	9
3.3	Turun työllisyysalueen kotoutumislain uudistukseen valmistava työryhmä (KoTo24-työryhmä).....	9
4	Aktiivisuus ja osallisuus	10
4	Koulutus	11
4.1	Peruskoulu	11
4.1.1	Ensiksi on valmo	11
4.1.2	Näin toteutetaan VALMO-opetus Uudessakaupungissa.....	12
4.1.3	Koulupolkua tasoitetaan vuorovaikutuksella.....	13
4.1.4	Monikulttuuriset tilaisuudet	13
4.2	Varhaiskasvatus	14
4.3	Lukio	14
4.4	Novida - Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä	14
5	Vapaa sivistystoimi.....	16
5.1	Vakka-Suomen kansalaisopisto	16
5.2	Vakka-Suomen musiikkiopisto.....	17
6	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut.....	18
6.1	Kirjasto.....	18
6.2	Kulttuuripalvelut.....	19
6.3	Museo.....	19
6.4	Liikuntapalvelut	20
6.5	Nuorisopalvelut	20
7	Työllisyyspalvelut	21
7.1	TE2024-uudistus ja kuntakokeilu.....	21
7.2	Turun työllisyysalue ja Uusikaupunki	21

7.3	Valmistautuminen uudistukseen ja sen organisoiminen	22
7.4	Työllisyyspalvelujen kotoutumispalvelut.....	22
8	Elikeinopalvelut.....	24
8.1	Asuntotoimi	24
9	Ukipoliksens hankkeet.....	26
9.1	Uusi ura Vakka-Suomessa.....	26
9.2	Yritys- ja Talenthautomo	26
	Lähteet	28

1 Johdanto

Uudessakaupungissa maahanmuuttotyö on ollut aktiivista jo pitkään, sillä Kotoutumisen edistämisestä annettu laki (Koto 1386/2010) on ollut voimassa vuodesta 2011 lähtien. Työtä tehtiin pitkään seudullisessa yhteistyössä lähikuntien – Laitilan, Vehmaan, Pyhärannan, Taivassalon ja Kustavin – kanssa. Tämän yhteistyön pohjalta laadittiin Vakka-Suomen kunnille yhteinen, kolmivuotinen kotouttamisohjelma. Uudessakaupungissa toteutettiin lisäksi oma paikallinen toimenpideohjelma nimeltään Ukilaistuminen, joka suunniteltiin samalle ajanjaksolle. Ohjelman toteutumista seurattiin vuosittaisilla raporteilla, joissa käytiin läpi vuoden aikana tehdyt konkreettiset toimet kotoutumisen edistämiseksi.

Vuonna 2023 tapahtui merkittäviä muutoksia, kun pitkään jatkunut seudullinen yhteistyö päättyi keväällä. Tämä loi tarpeen laatia Uudellekaupungille oma kotouttamisohjelma. Uudistusta vaativat myös muutokset toimintaympäristössä, kuten sote-palveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle. Kotouttamisohjelma oli tärkeä myös valtion kotoutumiskorvausten saamisen kannalta, sillä niiden maksaminen edellyttää voimassa olevaa ohjelmaa. Uudenkaupungin kotouttamisohjelma 2023–2025 valmisteltiin nopeasti ja hyväksyttiin valtuustossa 12.6.2023.

Vuosi 2024 on ollut uudistusten vuosi – aivan kuten myös edellinen vuosi, 2023. Uusi kotoutumislaki (681/2023) hyväksyttiin eduskunnassa vuonna 2023, ja sen oli määrä tulla voimaan 1.1.2025. Valmistelutyö oli jo hyvässä vauhdissa, mutta poliittisen suunnanmuutoksen myötä lakiin tehtiin vielä merkittäviä muutoksia aivan voimaantulon kynnyksellä.

Keskeinen muutos oli kotouttamisohjelman ja laskennallisten korvausten välisen kytköksen poistaminen. Tilalle tuli vaatimus siitä, että kunnalla on ajantasainen kotoutumisohjelma, joka edistää kotoutumista. Yksi merkittävä uudistus on myös monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällyttäminen osaksi tätä ohjelmaa. Uudenkaupungin kotoutumisohjelma valmistui marraskuussa 2024.

Tämä Ukilaistuminen-raportti kokoaa yhteen Uudessakaupungissa vuonna 2024 tehdyn maahanmuuttotyön keskeiset toimenpiteet asetettujen tavoitteiden pohjalta. Kaikkea kaupungissa tehtävää kotouttamistyötä ei ole mahdollista kattavasti kuvata – se on jo niin laajaa ja luonnollinen osa arkipäiväämme.

On kuitenkin tärkeää tehdä tämä työ näkyväksi. Näkyväksi tekeminen auttaa tunnistamaan onnistumisia, kehittämiskohteita ja työn merkitystä osana kaupungin yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia.

2 Maahanmuuttotyön koordinaatio

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Vakiinnutetaan ohjaus- ja neuvontapalvelu osaksi palvelurakennetta	Maahanmuuttokoordinaattorin työskentely Tehdään yhteistyötä Moppi-hankkeen kanssa	Ohjauksen ja neuvonnan kontaktit	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut
Alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat työelämän ulkopuolisille henkilöille	Tehdään alkukartoituksia ja kotoutumissuunnitelmia	Toteutuneiden alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien määrä	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut
Tulkkaukset – ja käännöspalveluiden keskittäminen	Toimintaohjeet tulkkauksen tilaamiseen Yhteistyösopimus Monetra Oy:n kanssa	Tulkkauksen laatu ja saatu palaute Tulkkauksen määrä	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut
Valmistautuminen KotoL ja TE24 -uudistuksiin	Osallistuminen Turun työllisyysalueen työryhmään KoTo24	Uudistusten käyttöönotossa onnistuminen	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut Maahanmuuttokoordinaattori

2.1 Ohjaus & neuvonta, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelman laadinta

Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittäminen -hanke eli MOPPI-hanke on ollut käynnissä vuodesta 2020 lähtien. Hankkeen kotipesänä on Ukipolis Oy. Hanke päättyi vuoden 2024 lopussa. Hankkeen pitkäaikainen työntekijä aloitti työskentelyn Uudenkaupungin palveluksessa 1.1.2025 määräaikaisena maahanmuuttajien palveluohjaajana.

Ohjausta ja neuvontaa on tarjottu Moppi-hankkeessa sekä ajanvarauksella että ilman, ns. päivitysaikoina. Kokemukset ovat osoittaneet, että matalan kynnyksen neuvontapalveluille on selkeä tarve – apua kaivataan usein arkipäiväisiin asioihin, kuten pankkiasiointiin, oleskelulupiin, verokortin hankintaan tai tarvikehankintoihin. Asiakaskontakteja on ollut noin 440, joista yli 230 kpl on ollut tapaamisia. Joillekin asiakkaille yksi ohjauskerta riittää, kun taas toiset tarvitsevat pidempikestoista tukea. Ukrainalaiset sotapakolaiset ovat muodostaneet merkittävän asiakasryhmän ohjaus- ja neuvontapalveluissa.

Valtaosa maahanmuuttajien alkukartoituksista ja kotoutumissuunnitelmista laadittiin TE-palveluissa ja kuntakokeilun kautta. Työelämän ulkopuolella oleville tehtiin 12

kotoutumissuunnitelmaa kunnan maahanmuuttokoordinaation toimesta. Joillekin työssäkäyville laadittiin kunnan puolelta kotoutumissuunnitelmia, erityisesti kieliohjausten mahdollistamiseksi. Usein kunnan kotoutumispalveluihin ohjautuvat henkilöt ohjataan edelleen työllisyyspalveluiden asiakkaiksi, jotta heidän työnhakunsa käynnistyy ja polkunsä kohti työelämää voi alkaa.

2.2 Laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) - kotoutumislain uudistus

Tämä teki valmistelutyöstä aiempaa monivaiheisemman ja vaati jatkuvaa seurantaa muuttuviin säännöksiin. Samanaikaisesti varauduttiin myös TE2024-uudistuksen mukanaan tuomiin

Vuosi 2024 oli Uudessakaupungissa maahanmuuttotyön vakiinnuttamisen aikaa, mutta samalla toimintaa leimasi valmistautuminen uuteen kotoutumislakiin (681/2023) ja sen mukanaan tuomiin muutoksiin. Laki hyväksyttiin eduskunnassa vuoden 2023 lopussa ja sen oli tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025. Poliittisen suunnanmuutoksen myötä lain sisältöön tehtiin kuitenkin merkittäviä muutoksia vielä ennen sen voimaantuloa.

Valmistelutyö muodostuikin poukkoilevaksi ja vaikeasti ennakoitavaksi, kun lain sisältöön tehtiin merkittäviä muutoksia aivan voimaantulon kynnyksellä. Samanaikaisesti valmistauduttiin myös TE2024-uudistuksen vaikutuksiin, jotka koskevat kotoutumisen palvelurakenteita.

Uusi laki korvaa aiemman, vuonna 2011 voimaan tulleen lain (1386/2010), ja se on kokonaisuudistus, joka vastaa paremmin nykypäivän kotoutumisen tarpeisiin. Lain tavoitteena on tukea maahanmuuttajien osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa, vahvistaa yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia sekä edistää polkua työelämään. Taustalla on ajatus siitä, että onnistunut kotoutuminen hyödyttää niin yksilöä kuin yhteiskuntaa: se lisää hyvinvointia, ehkäisee syrjäytymistä ja vahvistaa yhteiskunnallista koheesiota.

Yksi keskeinen sisällöllinen muutos on terminologinen: "kotouttaminen" on korvattu sanalla "kotoutuminen". Tämä ei ole pelkkä sanavalinta, vaan se heijastaa laajempaa näkökulman muutosta. Uusi termi korostaa kotoutujan omaa aktiivista roolia prosessissa sen sijaan, että kyse olisi ylhäältä ohjatusta toiminnasta. Vastaisuudessa kunnat laativat kotoutumisohjelman, jonka sisältö on asetettu laissa. Vaikka säädökset määrittävät kotoutumisohjelman sisällön, kunnille jää edelleen liikkumavaraa ohjelmien käytännön suunnittelussa ja toteutuksessa. Valtion maksamat pakolaiskorvaukset eivät enää ole sidoksissa kotoutumisohjelman laatimiseen.

Uuden lain myötä kotoutumisaika lyhenee kahteen vuoteen, ja siihen sisällytetään vaatimus omakielisestä yhteiskuntaorientaatiosta. Lisäksi laki tuo uudistuksia palvelujen kohdentamiseen: entistä laajemmin myös työvoiman ulkopuolella olevat ohjataan kotoutumispalvelujen piiriin, mikä laajentaa kohderyhmää ja palveluiden vaikuttavuutta.

Uudessakaupungissa laadittiin uuden lain vaatimusten mukainen kotoutumisohjelma, joka valmistui marraskuussa 2024. Ohjelman sisältö osoittaa, että kunnilla on tärkeä rooli kotoutumisen edistämisessä paikallistasolla – ei vain palvelujen järjestäjänä, vaan myös yhteisöllisyyden ja osallisuuden rakentajana. Uudistuminen vaatii sekä rakenteellisia että sisällöllisiä muutoksia, jotka haastavat vakiintuneita toimintatapoja mutta tarjoavat samalla mahdollisuuden kehittää kotoutumistyötä entistä vaikuttavammaksi ja asiakaslähtöisemmäksi.

Maahanmuuttotyön koordinaatioryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden aikana, ja mukana oli laaja joukko toimijoita valtion, hyvinvointialueen, kunnan sekä järjestöjen ja yhdistysten tahoilta.

2.3 Tilapäinen suojelu ja ukrainalaiset

Keväällä 2024 tuli täyteen 2 vuotta Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan alkamisesta. Euroopan unionin neuvosto päätti 25. kesäkuuta 2024 jatkaa tilapäistä suojelua Ukrainasta paenneille henkilöille 4. maaliskuuta 2026 saakka. Tämä päätös tehtiin, koska sota Ukrainassa jatkuu edelleen, eikä turvallisia paluulosuhteita ole olemassa.

Monet ukrainalaiset ovat viipyneet Suomessa odotettua pidempään, ja monen alkuperäinen toive paluusta kotimaahan on vähitellen hiipunut. Yhä useampi on alkanut asettua Uuteenkaupunkiin pysyvämmiin – vuoden 2024 loppuun mennessä jo 240 henkilöä oli siirtynyt vastaanottojärjestelmästä kuntalaiseksi, mikä on mahdollista vuoden oleskelun jälkeen. Hyvä vuokra-asuntotilanne on osaltaan helpottanut siirtymistä kunnan asukkaaksi. Uusikaupunki osoitti solidaarisuuttaan jo pakolaisaallon alkuvaiheessa, kun ukrainalaislapset otettiin nopeasti mukaan varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen.

Tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneet henkilöt voivat työskennellä ja opiskella vapaasti ilman rajoituksia. Työllistyminen ja kouluttautuminen ovat olleet hyvällä tasolla – arviolta noin kaksi kolmasosaa on joko työssä tai koulutuksessa. Usein työllistyminen on tapahtunut aloille, joilla työvoiman tarve on ollut suurta. Monilla ukrainalaisilla on ollut alusta asti omia toimivia kontakteja erityisesti maa- ja metsätalouden paikallisiin yrittäjiin, mikä on edistänyt työllistymistä. Merkittävimmiksi esteiksi ovat kuitenkin nousseet puutteellinen suomen kielen taito, vaikeudet koulutuksen tai ammatin yhteensovittamisessa suomalaisiin työmarkkinoihin sekä epävarmuus tulevaisuudesta – osa suunnittelee yhä palaavansa Ukrainaan.

3 Yhteistyöverkosto

Maahanmuuttotyötä tehdään tiiviissä verkostoissa. Monissa pienemmissä kunnissa maahanmuuttotyö on usein keskitetty yhdelle työntekijälle, joka toimii laajasti eri yhteistyötahojen ja verkostojen kanssa. Näissä tilanteissa verkostot ovat keskeisiä sekä tiedonsaannin että työn ohjauksen kannalta. Lisäksi verkostot tarjoavat työntekijöille kollegiaalista tukea ja arvokasta vertaistukea, mikä vahvistaa ammatillista jaksamista ja työn laatua.

Alla on esitelty keskeisiä Uudenkaupungin maahanmuuttotyön ulkopuolisia yhteistyö- ja asiantuntijaverkostoja vuonna 2024.

3.1 Varsinais-Suomen hyvinvointialue (VARHA)

Varhan kanssa tehdään aktiivista ja tiivistä yhteistyötä. Monissa tilanteissa rajanveto siitä, kuuluuko asiakkaan neuvonta Varhan vai kaupungin maahanmuuttotyön vastuulle, on haastavaa – ja toisinaan jopa mahdotonta. Yhteistyön keskeisiä osa-alueita ovat monialaiset palvelutarpeen arvioinnit sekä kotoutumissuunnitelmien laatiminen.

Yhteistyötä tehdään erityisen tiiviisti Varhan maahanmuuttokoordinaattorin ja verkoston kanssa, johon kuuluu edustajia jokaisesta Varhan toimialueen kunnasta.

3.2 Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)

Verkostotyöskentely ELY-keskuksen kanssa on erittäin hyödyllistä, sillä sen kautta pysytään ajan tasalla Varsinais-Suomen maahanmuuton tilanteesta ja kehityksestä. Erityisesti tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten tilannetta on seurattu aktiivisesti koko vuoden ajan.

ELY-keskus tarjoaa myös ensikäden tietoa sääntelymuutoksista, mikä helpottaa ennakointia ja valmistautumista niiden vaikutuksiin käytännön työssä.

3.3 Turun työllisyysalueen kotoutumislain uudistukseen valmistava työryhmä (KoTo24-työryhmä)

Vuoden 2024 aikana toimi edellä mainittu työryhmä, jonka tehtävänä oli valmistautua sekä kotoutumislain uudistuksiin että työllisyysalueuudistuksen (TE2024) tuomiin muutoksiin. Työryhmän toiminta päättyi joulukuussa 2024, mutta sen pohjalta Turun kaupungin Verkostolla töihin -hankkeen yhteyteen perustettiin kotoutumisosaajien verkosto.

Verkoston tehtävänä on tukea ja kehittää Turun työllisyysalueen ja sen kuntien kotoutumispalveluja. Se toimii kotoutumistyötä tekevien viranomaisten sekä ohjaus- ja neuvontapalveluita tarjoavien ammattilaisten tukena ja tiedonvaihdon kanavana.

4 Aktiivisuus ja osallisuus

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Monialaista kotoutumista tukevaa työtä tehdään kantaväestön ja uusikaupunkilaisten integroimiseksi sekä heidän osallisuutensa vahvistamiseksi yhteisössä.	Hyvien väestösuhteiden edistäminen. Yhdenvertaiset oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet. Asenteiden ja ennakkoluulojen hälventäminen.	Aidot ja inhimilliset vuorovaikutustilanteet. Turvalliseksi koettu (fyysinen ja henkinen) ympäristö. Osallistuminen ja osallisuuden kokeminen uusikaupunkilaisena.	Kaupungin koko henkilöstö HyTe-ohjausryhmä Kotouttamisverkosto Hyvinvointijohtaja Maahanmuuttokoordinaattori

Suomessa kunnilla on lakisääteinen vastuu järjestää peruspalvelut kaikille asukkailleen. Järjestämisvastuu tarkoittaa, että kunnan on huolehdittava laissa säädetyistä julkisista palveluista.

Järjestämisvastuun rinnalla kunnalla on myös yhteensovittamisvastuu. Sen mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että eri toimialojen ja palveluntarjoajien työ on koordinoitua ja yhtenäistä. Näin varmistetaan, että palvelut muodostavat toimivan kokonaisuuden ja vastaavat asukkaiden tarpeisiin saumattomasti ja tehokkaasti. Peruspalveluiden on oltava kaikkien väestöryhmien saavutettavissa yhdenvertaisin perustein. Jokaisella kuntalaisella on oikeus käyttää kunnan palveluita tasapuolisesti ja samoin ehdoin. Kunnan on varmistettava, että palvelut ovat saavutettavia ja että niiden laatu ja saatavuus vastaavat eri ryhmien tarpeita yhdenvertaisuuden periaatteen mukaisesti.

Maahanmuuttajien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi UKIHYTE-ohjausryhmällä on keskeinen rooli. Ryhmä tuo yhteen eri toimijat ja tukee monialaista yhteistyötä, joka mahdollistaa koordinoitua ja pitkäjänteisen työn kotoutumisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi.

Hyvät väestösuhteet ovat keskeinen osa toimivaa, turvallista ja viihtyisää yhteisöä. Ne syntyvät luottamuksesta, keskinäisestä kunnioituksesta ja yhteisestä halusta rakentaa yhteistä arkea. Hyvät väestösuhteet eivät synny itsestään – ne vaativat aktiivista työtä, dialogia ja arjen kohtaamisia, joissa jokaisella on mahdollisuus tulla nähdyksi ja kuulluksi.

Osallisuus on yksi yhteiskunnan tukipilareista ja tarkoittaa mahdollisuutta vaikuttaa omaan elämään ja osallistua yhteisöön taustasta, kielestä tai kansalaisuudesta riippumatta. Kuuluminen yhteisöön lisää sitoutumista, vahvistaa hyvinvointia, vähentää syrjäytymistä ja edistää kotoutumista tekemällä maahanmuuttajista aktiivisia toimijoita.

Uudessakaupungissa tavoitellaan yhteisöä, jossa jokainen voi tuntea olevansa tervetullut ja arvostettu – osallisena, vaikuttajana ja yhteisen hyvän rakentajana.

5 Koulutus

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Perusopetusryhmään siirtyminen ja opiskelu Sosiaalisten suhteiden toimivuus päivittäisessä vuorovaikutuksessa Arkikielen sujuva käyttäminen Ikätasoiset tiedot ja taidot Itsetunnon kehittyminen Oman identiteetin löytäminen/ maailmankansalaisuus	VALMO-opetus, ja sen ja yleisopetuksen yhteistyö ja integraatio Suomi toisena kielenä (S2)-opetus ja resurssien salliessa KIETU-opetus Yhteisöllisyys koulussa ja vapaa-aikana	Erilaiset tieto- ja taitokartoitukset (Kehittyvän kielitaidon asteikko) Monikielisen oppilaan oppimissuunnitelma Wilmassa	Kaupungin opetustoimi Opettajien välinen yhteistyö (VALMO-/ S2-/ KIETU-/ luokan-/ aineenopettajat) Oppilashuoltopalvelut (kuraattorit, koulupsykologit, terveydenhoitajat) Moniammatillinen poikkihallinnollinen yhteistyö
Riittävä kielitaidon kehittyminen lukio-opetuksessa	Suomi toisena kielenä opetus, erityisopetus ja oppilashuollollinen tuki	Ylioppilastutkinnon suorittaminen	Uudenkaupungin lukio, erityisopettaja, opiskelijahuolto
Integroituminen osaksi lukion opiskelijakuntaa ja toimintakulttuuria	Tutorointi ja oppilashuollollinen tuki kulttuurin, identiteetin ja elämänskatsomuksen sovittamisessa osaksi koulun toimintakulttuuria	Hyvinvointi ja viihtyisyys	Uudenkaupungin lukio, erityisopettaja, opiskelijahuolto

5.1 Peruskoulu

5.1.1 Ensiksi on valmo

Perusopetukseen valmistava opetus on suunnattu esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille, jotka tarvitsevat tukea suomen tai ruotsin kielen oppimisessa ennen siirtymistään varsinaiseen esi- tai perusopetukseen. Tavoitteena on vahvistaa oppilaan kielitaitoa ja opiskelutaitoja noin vuoden mittaisen jakson aikana niin, että hän voi osallistua ikäkaudelleen sopivaan opetukseen täysipainoisesti. Siirtyminen esi- tai perusopetukseen

voi tapahtua myös jo aiemmin, jos oppilas on siihen valmis – oppiminen etenee yksilöllisesti, ja eteneminen perustuu oppilaan tarpeisiin ja valmiuksiin. (OPH 2017)

VALMO-opetuksen pääpaino on suomen kielen oppimisessa. Tavoitteena on, että oppilas saavuttaa toimivan kielitaidon, jonka avulla hän voi osallistua koulunkäyntiin sujuvammin ja siirtyä vähitellen esi- tai perusopetuksen ryhmään. Kielen rinnalla tutustutaan myös suomalaiseen kulttuuriin ja koulumaailmaan – opetuksessa rakennetaan siltaa uuteen ympäristöön. Suomen kielen opettelussa on tärkeää tukea myös oppilaan oman äidinkielen osaamista ja oppia käyttämään sitä oppimisen tukena. Oppilaiden kielten repertuaaria hyödyntäen syvennetään ja vahvistetaan oppiaineiden tavoitteiden oppimista.

Suomen kielen lisäksi VALMO-opetuksessa opetellaan:

- sosiaalisia- ja ryhmätöitä
- vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja
- oppimaan oppimista
- monilukutaitoa
- kokonaisuuksien nimeämistä
- tunnetaitoja
- ymmärtämään kulttuurien monimuotoisuutta
- rohkeaa ja luovaa toimintaa

5.1.2 Näin toteutetaan VALMO-opetus Uudessakaupungissa

Alakoulun VALMO-luokka koostuu usein eri-ikäisistä oppilaista. Tärkeintä on luoda turvallinen oppimisympäristö, jossa kaikille löytyy omaa tilaa ja kaikki hyväksytään. Uuteen maahan muuttaminen on aina vähintäänkin kulttuurishokki, mutta monilla oppilailla tai heidän perheillään on taustallaan myös vakavia kriisejä – jopa sotakokemuksia tai -traumoja.

VALMO-luokassa oppilailla ei välttämättä aluksi ole lainkaan yhteistä kieltä. Tällöin kuvakorteista on paljon apua arjen tilanteissa. Suomen kielen opiskelu alkaa usein väreistä ja numeroista, mikä mahdollistaa leikkien, pelien ja yksinkertaisten tehtävien tekemisen. Uusia sanoja ja käsitteitä opitaan viikoittain. Taideaineet toimivat monipuolisena yhdistävänä tekijänä: kuvataide, musiikki, käsityöt ja liikunta auttavat oppilaita jäsentämään oppimaansa sekä ilmaisemaan itseään ja tunteitaan ilon kautta. Opetus tapahtuu useimmiten omassa luokassa, mutta suomalaiseen kulttuuriin tutustutaan myös retkien ja käytännön kokemusten kautta.

Vuosiluokilla 7–9 VALMO-oppilaan luokkataso määritellään yhteistyössä aineenopettajien kanssa, ottaen huomioon oppilaan aiempi opiskeluhistoria ja osaaminen. Oppilaat osallistuvat VALMO-opetukseen suomen kielen lisäksi myös niissä oppiaineissa, joissa yleisopetuksen seuraaminen on vielä liian vaativaa. Reaaliaineissa noudatetaan opetussuunnitelmaa, mutta sisältöä karsitaan ja yksinkertaistetaan. Tunneilla painotetaan keskeisten käsitteiden ymmärtämistä ja kokonaisuuksien hahmottamista.

Tiedonhakua harjoitellaan runsaasti, ja yläkoulussa keskeinen osa opiskelua on yhteiskunnan tapahtumien ja ilmiöiden seuraaminen. Tämän avulla oppilaat kehittävät taitoja ymmärtää ja käsitellä arkipäivän ja ajankohtaisia asioita. Esimerkiksi oman CV:n laatiminen on konkreettinen ja hyödyllinen harjoitus. Myös yläkoulun VALMO-opetuksessa tärkein tavoite on luoda luokkaan

turvallinen ja avoin ilmapiiri – se luo parhaat edellytykset oppimismotivaation ja opiskelumenestyksen kehittymiselle.

Jokainen meistä on erilainen ja erilaisuus on rikkautta!

VALMO-opetukseen kuuluu joustavuus. Oppilas voi siirtyä perusopetusluokkaan yksittäisissä oppiaineissa, kun se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Myös siirtyminen takaisin VALMO-opetukseen on mahdollista, jos perusopetuksen opinnot osoittautuvat liian haastaviksi kyseisessä aineessa. Näistä kysymyksistä keskustellaan yhdessä VALMO-opettajan, luokan- tai aineenopettajan, oppilaan ja huoltajien kanssa.

Uudessakaupungissa on aloitettu VALMO-opetus vuonna 2016 Hakametsän koulussa. Ensi alkuun VALMO-ryhmä muodostui vuosiluokista 1–6, mutta nyt on katsottu tarkoituksenmukaisemmaksi, että mukana ovat ikävuosiltaan ikäluokat 3-6. Alkuopetus (luokat 1–2) on alkeiden opiskelua eli aakkoset, luku- ja kirjoitustaito, niin muun kielisten integrointi mukaan on luontevaa. Kyseessä on inklusiivinen valmistava opetus.

Vuonna 2024 alakoulun VALMO-opetukseen osallistui ennätysellisen määrä oppilaita. Joulukuussa olikin koossa jo kaksi täyttä luokkaa. Ukrainalaiset tilapäistä suojelua saavat lapset olivat merkittävien oppilasryhmä. Myös yläkouluun ja yläkoulun VALMO-luokkaan sijoittui ukrainalaisia lapsia enenevässä määrin.

VALMO-luokan oppilaita pyritään integroimaan yleisopetukseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tämän taustalla on keskeinen periaate, joka ohjaa koko maahanmuuttotyötä: integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan on paras – ja käytännössä ainoa – keino ehkäistä segregaaation kehittymistä.

5.1.3 Koulupolkua tasoitetaan vuorovaikutuksella

Uudessakaupungissa opetustoimi ja maahanmuuttokoordinaatio ovat jatkaneet käytäntöä, jossa juuri maahan muuttaneet lapset ja heidän vanhempansa tavataan ennen koulunkäynnin aloittamista ns. koulupolkuhaastattelussa. Kokemuksemme mukaan tämä käytäntö on erittäin toimiva. Tapaamisen aikana selvitetään oppilaan aiempi kouluhistoria, joka toimii pohjana sopivan luokka-asteen määrittämiselle. Samalla luodaan perusta avoimelle ja luottamukselliselle vuoropuhelulle kodin ja koulun välille. Vanhemmilla on luonnollisesti paljon kysymyksiä ja huolia koulun aloittamiseen liittyen – esimerkiksi kielen oppimisesta, ystävien löytymisestä, koulumatkoista ja uusista tavoista. Koulupolkuhaastattelussa he saavat näihin usein selkeitä ja konkreettisia vastauksia, mikä helpottaa sopeutumista ja luo vakaan pohjan lapsen koulutielle.

5.1.4 Monikulttuuriset tilaisuudet

Toistamisiin järjestettiin vaihtoehtoinen tilaisuus adventti- ja pääsiäiskirkolle. Tilaisuuden toteuttivat kaupungin omat opettajat, ja sen tavoitteena oli tarjota mahdollisimman tasapuolinen vaihtoehto uskonnollisten tapahtumien rinnalle. Ohjelma sisälsi musiikkia, opettavan tarinan sekä siihen liittyviä kuvia, joiden avulla huomioitiin erityisesti monikielisten oppilaiden tarpeet.

5.2 Varhaiskasvatus

Vuonna 2024 varhaiskasvatukseen on osallistunut vaihdellen noin 120 monikielistä lasta. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus pieneni vuodesta 2024 alkaen merkittävästi: vain noin kolmannekseen aiempien vuosien tasosta. Omalla rahoituksella kompensoitiin kuitenkin tästä aiheutunutta resurssihenkilöstön vähenemistä. Resurssihenkilöstö mahdollistaa omalta osaltaan toiminnan järjestämisen erityisesti monikielisten lasten tarpeita vastaavalla tavalla.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toiminta on yleisesti ottaen laaja-alaista ja eheytettyä sekä kasvun, oppimisen ja kehityksen tukemisen keinot hyvin moninaisia. Pienryhmissä toimiminen mahdollistaa myös monikielisten lasten yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamisen. Lapsiryhmissä esiintyviin kieliin ja kulttuureihin suhtaudutaan myönteisellä mielenkiinnolla ja niihin tutustutaan lapsille ominaisin tavoin yhdessä. Ominaista kuluneelle vuodelle on se, että vaikka monikielisten lasten määrässä on edelleen huomattavaakin yksikkökohtaista vaihtelua, on havaittavissa myös tasoittumista. Monikielisyys ja -kulttuurisuus on enenevissä määrin konkretisoitunut kaikkien varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden arjessa.

5.3 Lukio

Uudenkaupungin lukiosta ei valmistunut vieraskielisiä vuonna 2024. Vieraskieliset opiskelijat saavat tarvittaessa erityisopettajan tukea sekä tehostettua opintojen ohjausta. Lukio-opiskelussa täysi yhdenvertaisuus ei ole saavutettavissa ylioppilastutkinnon rakenteen takia – tutkinto on suoritettava suomen kielellä. Maahanmuuttajien hyvinvointia lukiossa on vaikeasti mitattavissa, toisaalta maahanmuuttajilla ei ole havaittu tavanomaista enempää haasteita hyvinvoinnissa. Vieraskielisten opiskelijoiden osalta ei keskeyttämissä lukiossa.

Uudessakaupungissa on tehty yhteistyötä vaihto-opiskelijajärjestöjen kanssa, ja olemme aktiivisesti tarjonneet vaihto-opiskelijoille mahdollisuuden tutustua lukio-opetukseemme. Vuoden 2024 aikana lukiossamme on ollut 4 vaihto-opiskelijaa.

Pienen opiskelijamäärän vuoksi Suomi toisena kielenä opetusta tarjotaan etäopiskeluna yhteistyökumppanin avulla. Tutkintoja ei valmistunut vuonna 2024, mutta opinnot etenivät suunnitellusti valtakunnallisen suomi toisena kielenä -oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti.

5.4 Novida - Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä

Novida – ammattiopisto ja lukio -oppilaitoksessa opiskelee iso määrä ulkomaalaistaustaisia opiskelijoita: tällä hetkellä Uudenkaupungin yksikössä yli 30 prosenttia opiskelijoista puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea.

Tutkintoon valmistavissa opinnoissa (TUVA) opiskelee vuositasolla noin 100 ulkomaalaistaustaista suomalaisten opiskelijoiden lisäksi. Heistä iso osa aloittaa elokuussa mutta jatkuvan haun kautta opiskelijoita aloittaa kautta vuoden. He myös hakeutuvat eri aloille jatkuvan haun kautta. TUVA-koulutuksessa on mukana ukrainalaisia opiskelijoita, joilla ei käytännössä ole suomen kielen taitoa lainkaan mutta nouseva trendi on se, että heilläkin kielitaitoa aloitusvaiheessa onkin jopa A2-tasoa (A2.1. Peruskielitaidon alkuvaihe - esim. laajempi kyky sosiaaliseen kanssakäymiseen ja perusasioista viestintään, ja A2.2. Kehittyvä peruskielitaito - esim. kyky osallistua aktiivisemmin viestintään, kyky kertoa). Heidän tuekseen on yhä palkattu äidinkielenään ukrainaa puhuva

opettaja ja ohjaaja. Heidän ohjauksessaan on opiskelijoiden suomen kielen taito kehittynyt hyvinkin nopeasti.

TUVasta opiskelijat suuntaavat melko tasaisesti seuraaville aloille: kone- ja tuotantotekniikka, sosiaali- ja terveysala, liiketoiminta ja ravintola-ala. Lisäksi opiskelijoita on muillakin aloilla joitakin. Uutena Novidassa on sisälogistiikka, joka alkoi keväällä 2025 ja jossa aloitti moni opiskelija TUVasta.

Menneenä lukuvuonna muutama TUVAn opiskelija myös teki ammatillisen tutkinnon osan TUVAn opintojen ohella. Lisäksi opiskelijat ovat tehneet muita ammatillisia tutkinnon osia, esimerkiksi matematiikka ja englanti.

Lukuvuodella 2024–2025 Novida järjesti vielä oppimisvalmiuksia tukevia (OPVA) opintoja tutkinto-opiskelijoille. Tällöin heillä oli myös mahdollisuus saada lisäopetusta suomen kielestä. Vieraskieliset ovat luonnollisesti myös muiden tukimuotojen piirissä ja lukukaudella 2025–2026 opiskelijoita aloitetaan tukea 15 osaamispisteen (osp) valinnaisilla suomen opinnoilla, joista osa suoritetaan työpaikoilla suomea puhuen. Vieraskielisillä on mahdollisuus poiketa normaalin tutkinnon ammattitaitovaatimuksista, esim. hakemuksesta voidaan ruotsin kielen sijaan antaa suomen kielen opetusta. He voivat myös valita 3 osaamispisteen valinnaisen suomen kielen kurssin.

6 Vapaa sivistystoimi

6.1 Vakka-Suomen kansalaisopisto

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Maahanmuuttajien suomen kielen taidon kehittäminen	Järjestetään tarvetta vastaavia koulutuksia	Toteutuneiden koulutuksien määrä	Rehtori ja kansalaisopiston henkilökunta
Tarjotaan mielekästä vapaa-ajan toimintaa ja erilaisia harrastuksia maahanmuuttajille	Edistää maahanmuuttajien osallistumista lisäämällä myös englannin kieltä opetukseen opiston avoimen tarjonnan kursseilla	Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrä	Rehtori ja kansalaisopiston henkilökunta
Edistetään tietoisuutta suomalaisesta yhteiskunnassa	Järjestetään tarvetta vastaavia koulutuksia	Toteutuneiden koulutuksien määrä	Rehtori ja kansalaisopiston henkilökunta

Kansalaisopistoille vuodesta 2018 alkaen on myönnetty ns. umako-rahoitusta, joka edellyttää, että kursseille osallistuvilla on tehty kotoutumissuunnitelma. Vuonna 2022 toteutettiin umako-rahoitteinen 368 tunnin mittainen lukutaitokoulutus yhteistyössä TE-toimiston kuntakokeilun kanssa.

Vuosina 2019–2020 opistolla oli Kotivanhemmat-hanke ja vuosina 2020–2022 Kotona maailmalla -hanke yhteistyössä Rauman kansalaisopiston kanssa. Kansalaisopistolla on noin vuodesta 2015 lähtien ollut yhä lisääntyvässä määrin maahanmuuttajille suunnattua koulutusta eri muodoissaan: yksittäisiä iltakursseja, MLL:n kanssa yhteistyökursseja pienten lasten vanhemmille, erilaisilla rahoituksilla ukrainalaisille suunnattuja suomen kielen ryhmiä, erilaisia hankerahoituksella toteutettuja pidempiä koulutusjaksoja jne.

Vakka-Suomen kansalaisopistossa maahanmuuttajille suunnattu opetustoiminta kasvoi jonkin verran vuonna 2024, verrattuna vuoteen 2023. Kalenterivuoden 2024 aikana toteutui suomen kielen kursseja yhteensä 35 kappaletta, niillä oli 1 661 opetustuntia. Näille kursseille osallistuneita oli yhteensä 513 henkilöä (184 miestä ja 329 naista). Kansalaisopiston opiskelijarekisterissä oli vuoden aikana 740 opiskelijaa, joiden kansalaisuus oli muu kuin Suomi. Uudenkaupungin osastossa suomen kielen kursseja toteutui 22 ja niillä oli yhteensä 1 112 opetustuntia.

Syksyllä 2024 Vakka-Suomen kansalaisopisto toteutti ukrainaksi kaksi Yhteiskuntaorientaation pilottikoulutusta. Näistä toinen eli 64 tunnin Laitilassa pidetty koulutus oli Varsinais-Suomen ELY-keskuksen pilottirahoituksella toteutettu. Uudessakaupungissa pidetty Yhteiskuntaorientaation

koulutus oli kaupungin maksamaa ja myös sen pituus oli 64 tuntia. Laitilan kurssille osallistui 18 osallistujaa ja Uudenkaupungin kurssille 19. Kurssilaisilta kerätty palaute oli hyvää ja toimintaa on jatkettu vuoden 2025 puolella molemmissa kaupungeissa syntyperäisen ukrainalaisen tuntiopettajan toimesta.

Vakka-opisto sai keväällä 2023 opetus- ja kulttuuriministeriöltä valtionavustuksen (79 900 €), joka on tarkoitettu kaksivuotisen Uusia alkuja -hankkeen toteuttamiseen. Rahoitus on suunnattu nimenomaan kotoutumisajan ylittäneille maahanmuuttajille. Tämän hankkeen puitteissa Uudessakaupungissa järjestettiin kalenterivuoden aikana kolme pidempää koulutusta, joiden yhteistuntimäärä oli 458 oppituntia. Opiskelijoita näihin kolmeen koulutukseen osallistui yhteensä 23 henkilöä. Koulutuksissa on paitsi opiskeltu suomea, myös tutustuttu suomalaiseen yhteiskuntaan ja Uudenkaupungin seudun eri toimijoihin jne. Myös Laitilassa järjestettiin tämän hankkeen puitteissa keväällä 2024 Uusia alkuja -koulutus, jossa oli 212 oppituntia ja 3 osallistujaa.

6.2 Vakka-Suomen musiikkiopisto

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Musiikkiopiston opintoihin hakeutuu enemmän maahanmuuttajaopiskelijoita	Tiedotetaan musiikkiopiston opinnoista ja opintoihin hakeutumisesta monikanavaisesti	Vieraskielisten opiskelijoiden suhteellinen määrä (vertailu vieraskielisten osuuteen Uudenkaupungin väestössä)	Rehtori ja musiikkiopiston henkilöstö

Vieraskielisten oppilaiden määrä vuoden 2024 tilastointipäivän 20.9. mukaisesti musiikkiopistolla oli 20 henkilöä, joista Uudestakaupungista oli 8 henkilöä. Koko musiikkiopiston oppilasmäärään nähden koko musiikkiopistolla on ulkomaalaistaustaisia oppilaita 6,8 %. Uudenkaupungissa 5,8 %. Vieraskielisten määrä on hiukan pienempi kuin vuonna 2023.

Musiikkiopiston tiedotus on monikanavaista, tosin vielä vain suomen kielellä. Musiikkiopiston sisäinen viestintä toteutetaan nykyisin myös ukrainaksi ja englanniksi sekä tarpeen vaatiessa myös muullakin kielellä. Käännöksissä käytetään apuna translator.eu -nettisivua sekä tarvittaessa tekoälyä.

Maahanmuuttajataustaiset opiskelevat musiikkiopiston opetussuunnitelman mukaisesti. Instrumenttijakauma on laaja ja maahanmuuttajataustaiset ovat hakeutuneet monipuolisesti eri instrumentteihin.

7 Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Tuki kielen oppimisessa	Oppimateriaalin lainaaminen	Lainausmäärät	Kirjastopalvelut
Osallistuminen kotouttamiseen	Kirjasto ottaa vastaan kielipainotteisia työharjoittelijoita	Työharjoittelijoiden määrä	Kirjaston henkilökunta
Digituki maahanmuuttajille sähköisesti tapahtuvassa asianhoidossa	Neuvonta ja avustaminen sähköisessä asianhoidossa	Digituen määrä	Kirjaston henkilökunta
Kulttuuritapahtumat maahanmuuttajille	Eri kohderyhmille suunnatut kulttuuritapahtumat	Tapahtumien määrä	Kulttuuripalvelut
Tutustuminen Suomen ja Uudenkaupungin historiaan	Eri ryhmien vierailut museossa	Vierailujen määrä	Museon henkilökunta
Maahanmuuttajien uimataidon parantaminen	Erityinen tuki koulujen uimaopetukseen	Toteutunut tuki	Liikuntapalvelut / Liikunnanohjaaja
Maahanmuuttajat löytävät liikuntapalvelujen pariin	Liikuntapalveluiden ja liikuntapaikkojen saavutettavuutta arvioidaan maahanmuuttajien näkökulmasta kaupungin liikuntastrategiassa	Liikuntatarjonnasta viestitään monikanavaisesti ja monikielisesti	Liikuntapalvelut
Nuorisopalveluiden toimintaa markkinoidaan kaksikielisesti	Kerrotaan nuorisopalveluista englanniksi Uudenkaupungin verkkosivuille	Tuotetun aineiston määrä	Nuorisopalvelut
Maahanmuuttajanuoret löytävät tiensä nuorisopalvelujen pariin	Toiminnasta viestitään laajasti ja monikanavaisesti: kannustetaan kaveriporukoita mukaan	Uudet osallistujat nuorisotoimintaan (henkilökunnan arvio vieraskielisistä kävijöistä)	Nuorisopalvelut
Nuorisopalveluiden esittely ja kartoitus maahanmuuttajanuorten mielenkiinnon kohteista	Koulunuorisotyöntekijä jalkautuu nuorten pariin välituntitoiminnan avulla	Kerätty tieto mielenkiinnon kohteista	Koulunuorisotyöntekijä

7.1 Kirjasto

Kirjastolla on käynyt yhteensä 2 suomen kielen aikuisopiskelijaryhmää vuonna 2024. Ryhmiä on opastettu kirjaston tilojen, kokoelmien, laitteiden ja verkkokirjaston käyttöön. Kirjastolta vierailtiin viime vuonna yhdessä VALMO-ryhmässä. Yksi kieliharjoittelija oli pääkirjastossa harjoittelussa neljän viikon ajan.

Valmo- ja S2-luokat ovat käyneet lainaamassa pääkirjastossa ja kirjastossa monia kertoja vuoden aikana ja maahanmuuttajalapset ovat osallistuneet päiväkotien kanssa satutunneille ja ovat olleet koululuokissa mukana kirjaston toiminnassa kuten etäkirjailijavierailuissa ja kirjavinkkauksissa. Kirjasto on järjestänyt vuoden 2024 aikana vauvaloruilua MLL:n tiloissa ja loruiluhetkiin on osallistunut säännöllisesti maahanmuuttajaäitejä ja -lapsia.

Kirjaston kokoelmissa on huomioitu maahanmuuttajat mm. hankkimalla selkokirjoja sekä kirjallisuutta omalla kielellä. Selkokirjojen kokoelma on rajallinen, mutta niitä on lainattu hyvin opastustuokioiden jälkeen. Kaikista kysytyimpiä kirjoja maahanmuuttajien keskuudessa ovat oppikirjat, näistä erityisesti suomen kielen opiskeluun liittyvät kirjat. Käytetyin kirjaston palvelu maahanmuuttajille on lomakkeiden ja asiakirjojen tulostaminen.

7.2 Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut järjesti vuoden aikana runsaasti ohjelmaa, joka oli erityisesti maahanmuuttajille suunnattua tai heille soveltuvaa. Lisäksi kulttuuripalvelut osallistuivat maahanmuuttajille suunnattuihin tapahtumiin sekä maahanmuuttajien itsensä toteuttamiin projekteihin.

Vuoden aikana järjestettiin kolme (3) Uki Open Stage -tilaisuutta, joissa Crusellin lava oli vapaa kaikille halukkaille esiintyjille. Lavalla nähtiinkin kykyjään esittelemässä Kiinasta, Irakista, Romaniasta ja Yhdysvalloista maahan muuttaneita ihmisiä.

Crusellin maksuton harrastetila on ollut erityisesti maahanmuuttajataustaisten nuorten aktiivisessa käytössä.

Helmikuussa järjestettiin ensimmäistä kertaa Ukicon-cosplay -tapahtuma, joka herätti kiinnostusta ilahduttavan paljon myös maahanmuuttajaväestössä. Kulttuuripalvelut osallistui myös iranilaislähtöisen ohjaajan Arash Sajafiradin lyhytelokuvan tuotantoon. Elokuvan tekoa tuettiin kulttuuriavustuksella ja lisäksi sen tekoon lainattiin Crusellin välineistöä ja kulttuuripalveluiden henkilökunta avusti elokuvan taustatuotannossa.

Kesällä järjestetyssä Taiteiden yö -tapahtumassa esiintyi Kulttuuririntama-ryhmä, joka esitteli perinteistä ukrainalaista musiikkia ja tanssia.

Syksyllä (jatkuen keväälle 2025) kulttuuripalveluissa toimi pitkäaikaisena harjoittelijana romanialaislähtöinen henkilö.

Marraskuussa kulttuuripalvelut järjesti yhdessä kasvun ja oppimisen palveluiden kanssa koulujen uskonnottomien tilaisuudet, joissa adventtikirkon sijaan esitettiin vaihtoehtoinen ja uskonnoton ohjelma.

Lisäksi vuoden aikana oltiin mukana ukrainalaisille Ukrainan itsenäisyysjuhlan toteuttamisessa.

7.3 Museo

Vuoden 2024 aikana museotoimi tarjosi yhteensä 7 opastusta erilaisille maahanmuuttajaryhmille. Osa oli samoja ryhmiä, jotka kävivät useammassa eri museossa tai näyttelyssä tutustumassa. Mukana oli siis perusopetuksen, Novidan ja Arffmanin järjestämän opetuksen ryhmiä,

lapsia ja aikuisia. Kaikkiaan näille opastuksille osallistui 99 henkilöä. Nämä opastukset ovat olleet ryhmille maksuttomia ja edellyttäneet myös museolta omanlaistaan erityisopastusta. Tavallisissa päiväkotij- ja koululaisryhmien vierailuissa on myös huomioitu ryhmän mahdolliset maahanmuuttajataustaiset jäsenet mm. selkokielisemmällä opastuksella.

Usea opastus on liittynyt mm. uusikaupunkilaisen jouluperinteen historian esittelyyn museon joulunäyttelyn aikana. Maahanmuuttajien kysymykset museokierroksilla liittyvät usein yksittäisiin museoesineisiin tai museokohteeseen. Yleisimmät kysymykset liittyvät esimerkiksi Suomen ja Venäjän yhteiseen historiaan (esim. miksi uusikaupunkilaisissa laivamaalauksissa on Venäjän lippu).

Ryhmiin ohjaajat ja opettajat ovat pääasiassa itse huolehtineet ryhmävarauksista.

7.4 Liikuntapalvelut

Vuonna 2024 uimahallissa järjestettiin uimakouluja (alkeis-, jatko-, suoritus- ja tekniikkakoulut), jotka olivat avoimia kaikille. Maahanmuuttajia osallistui eri uimakouluihin. Erityistä tukea annettiin myös koulujen uimaopetusten yhteydessä. Syksyllä 2024 järjestettiin yhteistyössä maahanmuuttokoordinaation kanssa uintikerhoja, joihin oli mahdollista osallistua sekä maahanmuuttotautaisista että kantasuomalaisia lapsia yhdessä.

Maahanmuuttotautaiset asukkaat ovat myös käyneet enenevässä määrin vapaa-aikanaan uimassa ja kuntosalilla. Ukrainalaiset ovat voineet käydä veloituksetta uimassa ja kuntosalilla.

Muita käytänteitä:

- Burkinin käyttö on sallittua uimahallissa ja ohjeet löytyvät sekä paikanpäältä että nettisivuilta
- Uimahallilta löytyvät säännöt ja ohjeet englanniksi ja ukrainaksi

Liikuntapalveluista tiedotetaan useissa eri kanavissa muun muassa City of Uusikaupunki.

Palveluja, kuten uinninopetusta, ryhmäliikuntaa sekä liikuntaneuvontaa on tarjolla myös englannin kielellä.

7.5 Nuorisopalvelut

Uudenkaupungin verkkosivuilla esitellään nuorisopalveluiden perustoiminta englannin kielellä.

Nuorisopalvelujen henkilöstön arvion mukaan nuorisotiloilla on vuoden 2024 aikana vieraillut erityisesti ukrainalaisia nuoria. Huomionarvoista on kuitenkin, että muiden monikielisten nuorten osallistuminen on ollut vähäistä. Näiden nuorten tavoittaminen ja markkinoinnin kohdentaminen on osoittautunut haastavaksi. Tarkkaa tietoa kävijöistä ei ole saatavilla, sillä kirjaaminen on ollut käytännössä hankalaa.

Koulunuorisotyö on ollut tauolla tammikuusta lähtien, joten välitunneille suunnattua toimintaa ei ole toteutettu. Syksyllä 2024, uuden koulunuorisotyöntekijän aloittaessa tehtävässään, hän on käynyt esittelemässä koulunuorisotyötä sekä nuorisopalveluiden vapaa-ajan tarjontaa kaupungin yläkouluikäisille nuorille.

8 Työllisyyspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Maahanmuuttajille on neuvoa ja ohjausta työllistymiseen ja yrittäjyyteen	Tiivis ja aktiivinen yhteydenpito ja verkostojen hyödyntäminen Työhaun menetelmien kehittäminen	Työllistyneiden määrä Muihin aktivointitoimenpiteisiin osallistuneiden määrä	Työllisyyspalvelut Uusi Ura Vakka-Suomessa -hanke
Tarjotaan kotoutumispalvelut (koto-koulutus ja yhteiskuntaorientaatio) kotoutuja-asiakkaille ja mahdollisuuksien mukaan myös koto-ajan ylittäneille	Järjestetään tarvittavat koulutukset yhteistyössä oppilaitosten kanssa	Toteutuskertojen ja osallistujien määrä	Työllisyyspalvelut
Maahanmuuttajille tarjotaan mahdollisuuksia osaamisensa kehittämiseen	Koulutusohjaus ja -neuvonta Osallistuminen omaehtoiseen koulutukseen	Työttömyys – ja tai muulla etuudella opiskelevien määrä	Työllisyyspalvelut

8.1 TE2024-uudistus ja kuntakokeilu

Ennen TE2024-uudistusta toteutettiin työllisyyden kuntakokeilu vuosina 2021–2024. Kokeilussa osa työ- ja elinkeinotoimistojen (TE-toimistojen) tehtävistä siirrettiin kunnille. Tavoitteena oli testata, voivatko kunnat hoitaa työllisyyspalvelut tehokkaammin, koska ne vastaavat jo ennestään asukkaidensa hyvinvoinnista ja alueen elinvoimasta. Kokeiluun osallistui noin 120 kuntaa, ja se koski erityisesti nuoria, maahanmuuttajia ja pitkäaikaistyöttömiä. Uudenkaupungin kaupunki oli yksi kuntakokeiluun osallistuvista kunnista.

TE2024-uudistus tuli voimaan 1.1.2025. Uudistuksessa työllisyyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kokonaisuudessaan valtiolta kunnille tai kuntien muodostamille työllisyysalueille. Tavoitteena on tarjota asiakkaille yksilöllisempiä, tehokkaampia ja alueellisesti paremmin räätälöityjä palveluja sekä lyhentää työttömyyden kestoa. Uudistus perustui kuntakokeilun kokemuksiin, jotka osoittivat kunnilla olevan hyvät edellytykset vastata työllisyyspalveluista.

8.2 Turun työllisyysalue ja Uusikaupunki

Työllisyysalueet TE2024-uudistuksessa muodostettiin siten, että niillä on vähintään 20 000 työikäistä asukasta. Jos yksittäinen kunta ei täyttänyt vaatimusta, kunnat muodostivat yhdessä työllisyysalueen, jossa yksi kunta toimii vastuukuntana. Alueet rakennettiin pääosin työssäkäyntialueiden pohjalta, jotta palvelut vastaisivat paikallisiin tarpeisiin. Tavoitteena oli

varmistaa palvelujen saavutettavuus, vaikuttavuus ja alueellinen tasapaino koko maassa. Näillä perusteilla perustettiin Turun työllisyysalue, johon kuuluu 23 varsinaissuomalaista kuntaa, ja sen vastuukuntana toimii Turku. Työllisyysalue jakaantuu kahdeksaan toimintaa-alueeseen, joiden palvelutarjonnasta erillisen sopimuksen pohjalta vastaa kunkin toimintaa-alueen vastuukunta. Uusikaupunki vastaa Vakka-Suomen palveluista Vakka-Suomen toiminta-alueella, johon Uudenkaupungin lisäksi kuuluvat Kustavi, Pyhäranta, Taivassalo ja Vehmaa.

8.3 Valmistautuminen uudistukseen ja sen organisoiminen

Vuoden 2024 aikana valmistauduttiin TE2024-uudistukseen. Kuntakokeilussa toiminut työllisyysohjaaja osallistui Turun kaupungin TE24-valmisteluun erityisesti maahanmuuttopalvelujen osalta. Syksyllä 2024 perustettiin vakituisia virkoja vastaamaan työllisyyspalvelujen laajenevaan tarpeeseen.

Maahanmuuttopalveluihin palkattiin vakituinen viranhaltija jo kuntakokeilun aikana, ja hän aloitti työnsä lokakuussa. Koko maahanmuuttopalveluiden tiimiin suunniteltiin lisäksi kolme työllisyysasiantuntijan tehtävää, joiden pääpaino on vieraskielisten työnhakija-asiakkaiden tukemisessa.

Uusi Työllisyyspalvelut-yksikkö sijoitettiin Virastotalo Mörneen, jossa toimitiloja uudistettiin toimintaan soveltuviksi. Työllisyyspalveluita löytyykin nyt monessa eri kerroksessa.

Vuonna 2024 maahanmuuttajataustaisia asiakkaita oli työllisyyspalveluissa keskimäärin noin 400 kuukaudessa. Kotoutumispalveluissa asiakasmäärästä noin 100 oli ukrainalaisia ja noin 70 muiden kansallisuuksien edustajia. Maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden määrää lisäsivät erityisesti suurten paikallisten työnantajien tekemät lomautukset ja irtisanomiset.

8.4 Työllisyyspalvelujen kotoutumispalvelut

Koulutus on erinomainen ponnahduslauta kotoutujalle. Koulutuspolkujen suunnittelua edistää erityisesti lähialueen oppilaitosten kanssa tehtävä tiivis yhteistyö.

Kotoutumispalvelujen jälkeen voi olla mahdollisuus jatkaa tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVa) tai jatkaa toisella paikkakunnalla peruskoulu- tai suomen kielen opintoihin.

TUVa:n jälkeen siirrytään usein ammatillisiin opintoihin tai työvoimakoulutuksiin. Polku kotosta Tuvaan ja Tuvasta ammatillisiin opintoihin on yleensä saumaton. Se, mahdollistuuko työllistyminen 3 kk sisällä ammatillisten opintojen jälkeen, riippuu esimerkiksi ammattialasta. Työllistymiseen vaikuttaa osaltaan myös yritysten valmiudet monikielisen työntekijän palkkaamiseen ja sen edistäminen onkin tunnistettu ensiarvoisen tärkeäksi tavoitteeksi.

Henkilöasiakaspalvelut työllisyyspalvelun asiakkaille, jotka eivät puhu suomea tai ruotsia:

- Alkupalvelut
- Monikielinen yhteiskuntaorientaatio
- Työvoimapalveluiden palveluneuvonta
- Työnvälityspalvelut
- Osaamisen kehittämispalvelut, omaehtoisten opintojen tuki
- Monialaiset palvelut

- Kuntoutusneuvonta
- Muutosturva 55+
- Palvelukielemme ovat: englanti, ukraina, venäjä, slovakia, tsekki, unkari. Muita kieliä puhuville tilataan tulkki.
- Koulutusyhteistyö alueen oppilaitosten kanssa: Novida ammattiopisto ja lukio, Vakka-Suomen kansalaisopisto ja Länsirannikon Koulutus Oy WinNova.
- Verkostoyhteistyö alueen muiden maahanmuuttajapalveluiden kanssa.

9 Elinkeinopalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Yhteisöllisyyden lisääminen hyödyntämällä kaupungin tapahtumia	Maahanmuuttajaverkoston hyödyntäminen tapahtumasuunnittelussa ja englanninkielisen informaation jakaminen	Toiminnan aktiivisuus	Elinkeinotoimi
Kaupungin kiinnostavuuden ja positiivisen mielikuvan edistäminen	Tuotetaan ja jaetaan oikeissa kanavissa asumisesta ja elämisestä positiivisesti kertovaa materiaalia	Tuotetun materiaalin ja saavutettujen lukijoiden määrä	Elinkeinotoimi

Kesän *Tul Toril* - ja *Toimintatorstai*-tapahtumiin osallistui ilahduttavan paljon maahanmuuttotautaisia kuntalaisia. Elokuussa järjestettävä *Kansainvälisyystori* rakentui kokonaisuudessaan monikulttuurisuuden ympärille. Myös *Hehku-karnevaalissa* eri kulttuurien ruokakulttuuri oli näkyvästi esillä lukuisissa esittely- ja myyntipisteissä.

Torimyyntiin on saatu mukaan myös useita maahanmuuttajataustaisia yrittäjiä, mikä on rikastuttanut tarjontaa ja tuonut torille uutta kansainvälistä ilmettä.

Englanninkielisiä artikkeleita Uudenkaupungin asumisesta, vapaa-ajasta, opiskelusta ja työelämästä julkaistiin tuttuun tapaan Ukilife.fi-sivustolla – yhteensä 28 artikkelia vuoden aikana. Myös *My Life in Uusikaupunki* -Facebook-ryhmässä on jaettu aktiivisesti tietoa kaupungin tapahtumista, harrastusmahdollisuuksista ja palveluista. Lisäksi digitaalisiin näyttötauluihin on hankittu mainostilaa, jota on hyödynnetty englanninkielisen tapahtumainformaation jakamiseen.

Vuoden aikana järjestettiin kaksi opiskelijatapahtumaa, keväällä ja syksyllä, joihin kutsuttiin erityisesti Turun seudun korkeakouluopiskelijoita. Tapahtumat huokuivat kansainvälisyyttä – opiskelijajoukkoon mahtui monia kieliä ja kansallisuuksia, mikä loi kansainvälisen ja innokkaan ilmapiirin.

9.1 Asuntotoimi

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Asumisen taitojen varmistaminen	Ohjaus ja neuvonta	Ohjauksen ja neuvonnan asiakasmäärät	Uudenkaupungin elinkeinopalvelut ja Kiinteistö Oy Uudenkaupungin Vuokratalot

1.1.2024 alkaen Uudenkaupungin kaupunki ulkoisti asuntotoimen Kiinteistö Oy Uudenkaupungin Vuokrataloille, jonka alaisuudessa toimii myös asumisnevoja. Vuodelle

2024 asumisneuvontahanke sai ARA-rahoituksen. Hankkeessa mukana Uudenkaupungin elinkeinopalvelut ja Kiinteistö Oy Uudenkaupungin Vuokratalot.

Vuokratalojen asukkaista vuonna 2024 n. 20–30 % oli maahanmuuttajataustaisia. Heistä 87 oli ukrainalaisia. Asumisneuvonnan 205 asiakkaasta 48 kpl eli 23,4 % oli maahanmuuttajia.

Keskeisin tuen tarve asiakkuuksissa on ollut asunnon hakemiseen liittyvät haasteet kuten asuntohakemuksen täyttö, kelan tukien hakeminen, ohjausta kotivakuutuksen ja sähkösopimuksen tekemiseen on myös tarvittu.

Tukea on tarvittu myös asumisen osaamisessa ja sopeutumisessa suomalaiseen asumiskulttuuriin. Monesti asiat hyvin arkisia käytännön asioita.

Kelan muutokset asumisen tuissa eivät ole juurikaan näkyneet maahanmuuttajien osalta. He asuvat usein jo pienissä asunnoissa tai isommassa asunnossa saattaa asua monta ihmistä, esim. lapsiperhe ja isovanhemmat tai muu sukulainen tai perhetuttava. Suurimpana muuttoliikettä on aiheuttanut kaupungin työllisyystilanne, varsinkin työperäiset maahanmuuttajat liikkuvat paljon.

10 Ukipolis Oy:n hankkeet

10.1 Uusi ura Vakka-Suomessa

Uusi ura Vakka-Suomessa -hanke (ESR+) auttaa yrityksiä löytämään osaavia tekijöitä ja edistää työnhakijoiden mahdollisuuksia työllistyä. Kaksivuotinen hanke on käynnistynyt keväällä 2024.

Hankkeen työkalututkimus tukee Uudenkaupungin työllisyys- ja elinkeinopalvelujen maahanmuuttaja-asiakkaiden työllistymistä seuraavin keinoin:

- järjestämällä yksilötapaamisia työttömille maahanmuuttajataustaisille henkilöille,
- toteuttamalla selkokieliä työnhakuvalmennuksia (päivä- ja iltaryhmissä), joissa muun muassa päivitetään CV:t ja etsitään työpaikkoja monipuolisilla keinoin – erityisesti nyt, kun avoimia paikkoja on tarjolla rajallisesti,
- tukemalla opiskelijoita ja ammattiin valmistuvia kesä- ja työpaikkojen löytämisessä,
- edistämällä oppisopimuskoulutuksiin osallistumista, tukemalla uusien sopimusten syntymistä ja keskeytyneiden jatkumista,
- selvittämällä maahan muuttaneiden korkeakoulututkintojen pätevöitysmahdollisuuksia ja suomalaisiin tutkintoihin vastaavuuksia.

Hankkeessa tehdyn työn painopisteenä on ollut työnhaun tukeminen – erityisesti avoimien työpaikkojen etsiminen, oman osaamisen tunnistaminen, ansioluetteloiden ja työhakemusten laatiminen sekä videoesittelyjen tekeminen

Työkalututkimus tukee myös yrityksiä monikulttuurisen ja kulttuurisensitiivisen työyhteisön luomisessa tai vahvistamisessa. Käytännön tasolla tämä tarkoittaa esimerkiksi työ- ja toimintaohjeiden laatimista työntekijöille, suomen kielen ymmärtämisen kartoittamista sekä toimivien ratkaisujen etsimistä yhteistyössä työnantajan kanssa. Uudessakaupungissa toimii useita yrityksiä, joissa työskentelee runsaasti ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä – heidät koetaan arvokkaina ja pidettyinä työntekijöinä. Yrityksiltä on tullut viestiä, että kotimaasta ei löydy riittävästi ammattiosaajia, ja suuremmat toimijat ovatkin hankkimassa työvoimaa ulkomailta.

Työttömyys on horjuttanut monien toimeentuloa ja hyvää elämää. Kotona oleminen ja ulkopuolisuuden tunne aiheuttavat ahdistusta. Monet ovat muuttaneet Uuteenkaupunkiin työn perässä, ja paikkakunta on tuntunut turvalliselta ja hyvältä kodilta. Nyt koetaan yksinäisyyttä ja harrastusmahdollisuuksien puutetta. Yhteisöllisyyttä vahvistaisi helposti lähestyttävä yhteinen tila – eräänlainen 'olohuone' – jossa ihmiset voisivat kohdata toisiaan, viettää aikaa ja löytää uusia tapoja osallistua ja kokea osallisuutta

10.2 Yritys- ja Talenthautomo

Yritys- ja Talenthautomo -hanke auttaa Vakka-Suomen alueen yrityksiä hyödyntämään monipuolista ja monikulttuurista osaamista tukemalla sekä yksilöitä että yrityksiä kehittymään ja verkostoitumaan. Talenthautomo keskittyy osaajiin, joilla on käyttämätöntä potentiaalia, kun taas Yrityshautomo tarjoaa tukea aloitteleville, maahanmuuttajataustaisille ja innovatiivisille yrityksille, myös spin-offeille ja yhteisyrityksille. Kaksivuotinen hanke on käynnistynyt syksyllä 2024.

Yritys- ja Talenthautomo-hanke on ollut tärkeä tuki Uudessakaupungin ja lähialueiden maahanmuuttajataustaisille henkilöille, tarjoten väyliä työllistymiseen, yrittäjyyteen sekä koulutuksen ja aiemman osaamisen tunnistamiseen – erityisesti korkeasti koulutettujen kohdalla tuen tarve liittyy usein lähinnä kielitaidon vahvistamiseen tai pieniin täydennysopintoihin.

Hankkeen suurin onnistuminen on ollut kulttuurisensitiivinen ja yksilöllinen työote, joka on vahvistanut luottamusta ja tukenut siirtymistä kohti työllistymistä tai yrittäjyyttä. Haasteista huolimatta hanke on luonut vahvan perustan ja nostanut esiin maahanmuuttajien osaamisen merkityksen alueen kehitykselle.

Paikallista yhteistyötä maahanmuuttajien integraation, työllistymisen ja yrittäjyyden edistämiseksi tulisi tiivistää ja tavoitteellistaa, sillä nykyiset toimet ovat hajanaisia ja esimerkiksi oppilaitokset, työelämäpalvelut ja muut toimijat eivät aina tunnista hankkeen tarjoaman tuen arvoa – toimivan, vaikuttavan ja pitkäjänteisen tuen polun rakentaminen edellyttää eri tahojen ennakoivaa ja sitoutunutta yhteistyötä.

Lähteet

Uudenkaupungin kotouttamisohjelma 2023–2025
"Ukilaistuminen" -toteutumisraportti 2023
Uudenkaupungin kotoutumisohjelma 2024

Kiitos
Tiina Alkio
Jarkko Heinonen
Teija Isotupa
Mari Jalava
Taru Joutsa-Huutola
Tomi Kangas
Jussi Kauhanen
Annina Kiiveri
Arja Kitola
Salla Mäkinen
Joni Pietiläinen
Esa Pirkola
Sari Sahlgren
Jennika Salonen
Granger Simmons
Outi Tanhuanpää
Hanna Vuola

Toimitus Teija Pajula

